

Orvot lähteet

**Teollisuuden ja tutkimuksen 13.
säteilyturvallisuuspäivät**

Siiri-Maria Aallos-Ståhl

Orvot lähteet säteilylaissa

- Säteilylain (859/2018) 86 §:n mukaan toimintaan, jossa toistuvasti käsitellään tai varastoidaan ns. orpoja lähteitä on jatkossa oltava Säteilyturvakeskuksen myöntämä turvallisuuslupa.
- Orpo lähde on säteilylähde, jolle ei löydy tai jolle ei ole olemassa omistajaa.

Turvallisuuslupa orpojen lähteiden käsittelyyn edellytettiin kolmelta toiminnanharjoittajalta

Orvot lähteet kierrätysmetallitoiminnassa

1/2

- Jos toiminta edellyttää STUKin myöntämää turvallisuuslupaa, tarvitaan turvallisuusluvan myöntämiseksi kuvaus
 - Säteilyturvallisuuden kannalta keskeisistä toiminnan eri työvaiheista ja niissä noudatettavista menettelyistä;
 - Orpojen lähteiden vaarattomaksi tekemisestä eli mihin löytyneet orvot lähteet toimitetaan;
 - Säteilyturvallisuuden kannalta keskeisistä orpojen lähteiden löytymiseen liittyvistä työvaiheista.

Orvot lähteet kierrätysmetallitoiminnassa

2/2

- Vaikka turvallisuuslupaa orpojen lähteiden käsittelyyn ei edellytettäisi, kaikkien kierrätysmetalliyritysten on syytä varautua mahdollisen orvon lähteen löytymiseen mm. neuvomalla ja kouluttamalla työntekijöitä, jotta he
 - tunnistavat mahdolliset säteilylähteet ja niiden suojukset;
 - ymmärtävät perusasiat säteilystä (mm. etäisyyden vaikutus mahdolliseen säteilyaltistukseen);
 - ilmoittavat löytämästään orvosta lähteestä tai epäilystä sellaisesta STV:lle/STUKiin.

Säteilyturvallisuuspoikkeama, johon liittyy orpo lähde

1/2

- Toiminnanharjoittajan on välittömästi ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle, jos sillä on epäily tai tieto orvon lähteen löytymisestä, sulattamisesta tai sen aiheuttamasta merkittävästä kontaminaatiosta (säteilylaki 86 § 2 mom).

Säteilyturvallisuuspoikkeama, johon liittyy orpo lähde

2/2

- Toiminnanharjoittajan on mahdollisuuksien mukaan tehtävä orvosta lähteestä radionukliditunnistus tarkoitukseen sopivalla mittarilla. Lisäksi löytyneestä säteilylähteestä on ilmoitettava mahdollisuuksien mukaan:
 - aktiivisuus ja aktiivisuuden määrittäminen (mikäli tiedossa);
 - mikäli säteilylähteen tarkka aktiivisuus ei ole tiedossa, arvio aktiivisuudesta;
 - kuvaus materiaalista;
 - orvon säteilylähteen käsittelysuunnitelma;
 - mikäli säteilylähde on sulatettu, syntyneen jätteen määrä ja aktiivisuuspitoisuus;
 - arvio säteilylähteen alkuperästä.

Varo säteilylähteitä metallinkierrätyksessä

- STUK on julkaissut päivitetyn version Varo säteilylähteitä metallinkierrätyksessä –julistesta. Lisäksi julisteesta painettiin taskuun mahtuva versio.
- <https://www.stuk.fi/stuk-valvoo/sateilyn-kayttajalle/sateilyturvallisuuspoikkeamat/sateilylahde-metallin-kierratyksessa>

